

УДК 342.951:351.82

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-3-3>**Гречанюк Андрій Олексійович,**

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету № 3
Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7054-4391>

Когут Володимир Михайлович,

кандидат технічних наук, старший науковий співробітник
відділу організації наукової роботи,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3286-9016>

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

Анотація. Стаття присвячена аналізу міжнародних стандартів тактико-спеціальної підготовки, акцентуючи увагу на їхній еволюції, впливі історичних подій, специфічних аспектах, таких як екстремальне водіння та проблемах імплементації на національному рівні.

У першій частині дослідження розглянуто історичний розвиток тактико-спеціальної підготовки від національних стандартів до сучасних міжнародних норм. Виявлено, як міжнародні організації, такі як НАТО та ЄС, вплинули на формування сучасних підходів, що включають адаптацію до нових загроз і технологій. Огляд історичних подій продемонстрував, як зміни в геополітичній ситуації і нові види загроз вплинули на еволюцію стандартів підготовки.

Друга частина статті зосереджена на міжнародних документах та угодах, що встановлюють вимоги до підготовки військових і правоохоронних структур. Показано, як ці стандарти забезпечують сумісність і ефективність у міжнародних місіях, включаючи основні вимоги до фізичної і психологічної підготовки, стрільби, тактики міського бою та використання спеціальних засобів.

Особливу увагу приділено екстремальному водінню як критично важливій складовій тактико-спеціальної підготовки. Визначено його значення для оперативного управління транспортними засобами в екстремальних умовах та порівняно міжнародні вимоги до підготовки в цій сфері.

Аналіз проблем імплементації міжнародних стандартів на національному рівні показав численні юридичні (у сфері дотримання прав та свобод) та практичні виклики, такі як необхідність адаптації національного законодавства та перепідготовки персоналу. Обґрунтовано пропозиції щодо покращення імплементації, включаючи розробку комплексних планів адаптації та підвищення міжнародної співпраці.

Завершується стаття перспективами подальших досліджень, які можуть зосередитися на вивченні специфічних аспектів імплементації, впливу нових технологій і механізмів міжнародної співпраці, що сприятимуть вдосконаленню тактико-спеціальної підготовки.

Ключові слова: міжнародні стандарти, тактико-спеціальна підготовка, екстремальне водіння, військова підготовка, імплементація, міжнародна співпраця.

Hrechanyuk Andriy, Kohut Volodymyr. INTERNATIONAL STANDARDS FOR TACTICAL-SPECIAL TRAINING: SELECTED ASPECTS

Abstract. This article analyzes international standards for tactical-special training, focusing on their evolution, historical influences, specific aspects such as extreme driving, and the challenges of national-level implementation.

The first section of the study examines the historical development of tactical-special training, from national standards to contemporary international norms. It highlights how international organizations, such as NATO and the EU, have influenced the formation of modern approaches, including adaptations to new threats and technologies. Historical events are explored to demonstrate how changes in geopolitical situations and new types of threats have impacted the evolution of training standards.

The second section focuses on international documents and agreements that establish requirements for the training of military and law enforcement agencies. It shows how these standards ensure compatibility and effectiveness in international missions, including core requirements for physical and psychological preparation, shooting, urban combat tactics, and the use of special equipment.

Particular attention is given to extreme driving as a critical component of tactical-special training. The significance of extreme driving for operational vehicle management in extreme conditions is defined, and international requirements for training in this area are compared.

The analysis of implementation challenges at the national level reveals numerous legal and practical obstacles, such as the need to adapt national legislation and retrain personnel. Recommendations for improving implementation are provided, including the development of comprehensive adaptation plans and increased international cooperation.

The article concludes with prospects for future research, which could focus on examining specific aspects of implementation, the impact of new technologies, and mechanisms for international cooperation. These studies could contribute to the enhancement of tactical-special training practices.

Key words: *international standards, tactical-special training, extreme driving, military training, implementation, international cooperation.*

Вступ. Тактико-спеціальна підготовка є однією з ключових складових професійної підготовки військовослужбовців та правоохоронців у сучасних умовах, що характеризуються високим рівнем загроз і викликів у сфері безпеки. Від ефективності цієї підготовки залежить здатність оперативно реагувати на надзвичайні ситуації, знижувати ризики для життя та здоров'я, а також забезпечувати виконання завдань із захисту державних інтересів і громадянського порядку.

В умовах глобалізації та взаємозалежності держав, питання узгодження національних стандартів тактико-спеціальної підготовки з міжнародними стає надзвичайно актуальним. Це стосується як військових структур, так і правоохоронних органів, де відсутність єдиних стандартів може призвести до значних втрат і зниження ефективності міжнародного співробітництва. Дослідження міжнародних стандартів у цій сфері дозволяє виявити найкращі практики та сприяти їх імплементації на національному рівні.

Метою цієї статті є аналіз міжнародних стандартів тактико-спеціальної підготовки, зокрема у контексті їх практичної реалізації в різних країнах. Особливу увагу буде приділено аспектам екстремального водіння як складової тактико-спеціальної підготовки, а також порівняльному аналізу підходів до цієї підготовки в різних юрисдикціях.

Матеріали та методи. У даному дослідженні використовуються різноманітні матеріали, включаючи міжнародні нормативно-

правові акти, що регламентують стандарти тактико-спеціальної підготовки, такі як документи НАТО, ООН і ЄС, які визначають ключові вимоги до підготовки військових і правоохоронних структур. Національні документи України та Ізраїлю, зокрема стратегічні програми і навчальні керівництва, надають інформацію про особливості підготовки в цих країнах та їх відповідність міжнародним стандартам. Також враховано сучасні монографії та наукові статті, що аналізують історію розвитку тактико-спеціальної підготовки, особливості екстремального водіння і порівняльні дослідження, які дають змогу провести детальний аналіз практик підготовки в різних країнах. Цей комплекс матеріалів дозволяє здійснити всебічний аналіз міжнародних стандартів та їх адаптацію на національному рівні, враховуючи специфіку України.

Результати. Еволюція тактико-спеціальної підготовки почалася з розвитку національних підходів, орієнтованих на специфічні потреби кожної країни і поступово призвела до створення міжнародних стандартів, які уніфікують вимоги до військових та правоохоронців. Наприкінці XIX та на початку XX століть багато країн почали розробляти власні програми військової підготовки, орієнтовані на національні загрози та військові доктрини. Однак, після Другої світової війни, з посиленням міжнародного співробітництва, особливо в рамках НАТО, виникла необхідність уніфікації стандартів для забезпечення сумісності між військовими структурами різних країн [1].

Заснування НАТО в 1949 році стало однією з перших значних подій, що сприяли інтернаціоналізації військової підготовки. Створення NATO Standardization Agreements (далі – NATO STANAGs) дозволило розробити загальні стандарти, які враховували як національні особливості, так і вимоги до спільних операцій. У рамках цих угод військові контингенти країн-членів Альянсу повинні були мати спільні підходи до тактико-спеціальної підготовки, що значно підвищувало ефективність спільних операцій [1].

Водночас національні програми продовжували відігравати важливу роль. Наприклад, Ізраїльська армія, розробивши власну систему підготовки, інтегрувала її з міжнародними стандартами, враховуючи особливі умови та постійні загрози, з якими стикається країна [2]. Подібний підхід був також прийнятий Україною, яка, адаптуючи стандарти НАТО, врахувала свій історичний досвід і національні потреби [3].

Історичні події завжди відіграли ключову роль у формуванні сучасних підходів до тактико-спеціальної підготовки. Наприклад, досвід Другої світової війни та подальші конфлікти, такі як війна у В'єтнамі та арабо-ізраїльські війни, продемонстрували важливість гнучкої та швидкої адаптації до змін у тактиці і технологіях. Це призвело до впровадження більш комплексних і динамічних методів підготовки, що включають не лише фізичну підготовку, але й навчання в умовах, максимально наближених до реальних бойових дій [4, с. 72–75].

Крім того, історичні події на Близькому Сході, зокрема конфлікти за участю Ізраїлю, значною мірою вплинули на розвиток тактичної підготовки, зокрема екстремального водіння, яке стало важливим елементом підготовки сил безпеки та армії [5, с. 88–91]. З іншого боку, після розпаду Радянського Союзу і зміни геополітичної ситуації в Європі, нові незалежні держави, такі як Україна, почали впроваджувати у свої національні програми міжнародні стандарти, що також було спричинено їх прагненням до інтеграції з європейськими структурами безпеки [6, с. 23–25].

В історичному контексті розвитку тактико-спеціальної підготовки в Україні важливо враховувати, як правові зміни та конституційні гарантії прав і свобод людини вплинули на формування сучасних підходів до навчання. Зокрема, конституційні зміни в Україні, що відбулися після проголошення незалежності, суттєво вплинули на правову базу, яка регулює не лише загальні права і свободи громадян, але і специфічні аспекти, такі як права під час виконання службових обов'язків в умовах тактико-спеціальної підготовки. Зокрема, Конституція України забезпечила фундаментальні права, які вплинули на організацію і проведення підготовки військових і правоохоронних структур. Це включає гарантії справедливого ставлення, права на особисту недоторканність і свободу від жорстокого поводження, що стали важливими аспектами при формуванні навчальних програм і методик [7, с. 5].

Історичний розвиток тактико-спеціальної підготовки в Україні відзначався постійними змінами в правовій площині, які формували нові підходи до підготовки, щоб відповідати конституційним стандартам. Це включало адаптацію міжнародних стандартів до національних реалій, врахування прав людини в умовах підготовки та забезпечення правової безпеки під час проведення спеціальних тренувань. Таким чином, правові аспекти стали ключовим фактором у формуванні сучасних підходів до тактико-спеціальної підготовки в Україні [7, с. 14].

Отже, історичні події не лише вплинули на еволюцію підходів до тактико-спеціальної підготовки, але й сприяли створенню сучасних стандартів, які забезпечують ефективну підготовку військових і правоохоронців у контексті глобальних викликів і загроз.

Міжнародні стандарти тактико-спеціальної підготовки регулюються низкою ключових документів і угод, які забезпечують єдині вимоги для військових і правоохоронних структур по всьому світу. Основним документом у цьому контексті є NATO STANAGs, які створюють рамки для стандартизації військових процедур, технічних специфікацій і так-

тичних підходів між країнами-членами НАТО [1]. Ці угоди охоплюють широкий спектр аспектів від бойової підготовки до технічного оснащення і сумісності систем.

Іншим важливим міжнародним документом є “Common Security and Defence Policy (CSDP) Missions and Operations: Lessons Learned and Best Practices” (далі – CSDP Missions and Operations), виданий Європейським Союзом. Цей документ узагальнює досвід операцій і місій у сфері безпеки та оборони, пропонуючи рекомендації та стандарти для підготовки сил, залучених до таких операцій [8]. Він включає найкращі практики та уроки, отримані в результаті численних місій ЄС, що допомагає країнам-учасникам вдосконалювати свої підходи до підготовки та оперативної діяльності.

Документи Організації Об'єднаних Націй, такі як “The UN Disarmament Yearbook”, також є важливими для розуміння міжнародних стандартів у сфері безпеки. Вони зосереджуються на зменшенні загрози та контролі над озброєннями, що включає аспекти підготовки військових і правоохоронних структур для забезпечення миру і стабільності [9].

Міжнародні стандарти визначають конкретні вимоги до підготовки військових і правоохоронних структур, які спрямовані на забезпечення ефективності і сумісності між різними країнами та організаціями. Основні вимоги включають: 1) **сумісність та стандартизацію**. За допомогою NATO STANAGs встановлюються спільні технічні та оперативні стандарти, що дозволяє забезпечити взаємодію між військовими підрозділами різних країн. Ці стандарти охоплюють різні аспекти підготовки, включаючи тактику, технічне обладнання та комунікаційні системи [1]; 2) **універсальні методики підготовки**. Вимоги до підготовки, зазначені в CSDP Missions and Operations ЄС, включають застосування універсальних методик, що дозволяють військовим і правоохоронним органам ефективно діяти в різних операційних середовищах. Це включає тренування в умовах високого ризику, міждисциплінарні навички та управлінські техніки [8]; 3) **екстремальне**

водіння та спеціалізовані навички. Міжнародні документи також акцентують увагу на важливості екстремального водіння як частини тактико-спеціальної підготовки. Наприклад, навчальні програми Ізраїльської армії включають високошвидкісне водіння як ключовий аспект підготовки для реагування на терористичні загрози і швидкі переміщення [2]. Вимоги до такого водіння детально розглядаються в наукових роботах [5, с. 102–105].

Водночас, обговорення міжнародних стандартів тактико-спеціальної підготовки включає такий важливий аспект, як врахування дотримання прав і свобод людини, що є критично важливим для ефективності та етичності підготовки. Міжнародні стандарти часто містять положення, які гарантують дотримання прав людини під час проведення тренувань і спеціальних операцій. Це забезпечує відповідність практики підготовки загальноприйнятим етичним та правовим нормам, включаючи запобігання жорсткому поводженню і захист особистої недоторканності.

Порівняння цих міжнародних стандартів з українськими реаліями дозволяє оцінити, наскільки добре вони інтегруються в національне законодавство і чи відповідають конституційним гарантіям прав людини в Україні. Конституція України гарантує захист прав і свобод людини, що має суттєвий вплив на всі сфери державного управління [7, с. 7], включаючи тактико-спеціальну підготовку.

У цьому контексті важливо перевірити чи відповідають міжнародні стандарти конституційним гарантіям в Україні, забезпечуючи відповідність між міжнародними вимогами та національними правовими нормами. Зокрема, потрібно оцінити, наскільки українські практики підготовки відповідають міжнародним стандартам у питаннях дотримання прав людини і чи потребують вони додаткових удосконалень для забезпечення повної відповідності конституційним вимогам. Це дозволить забезпечити високий рівень інтеграції міжнародних стандартів у національну практику, що, в свою чергу, підвищить ефективність та правову безпеку тактико-спеціальної підготовки в Україні.

Отже, міжнародні стандарти тактико-спеціальної підготовки забезпечують єдині вимоги і методики, що сприяють підвищенню ефективності і узгодженості між різними країнами та їх військовими і правоохоронними структурами.

Окремі аспекти тактико-спеціальної підготовки вимагають особливої уваги до дотримання прав людини під час проведення тренувань і операцій. Важливо забезпечити, щоб фізична підготовка та психологічна стійкість були узгоджені з правами і свободами особи, як це визначено конституційними нормами [7, с. 10]. Це включає в себе гарантії справедливого ставлення, права на недоторканність та захист від жорстокого поводження. Відповідність цим правовим стандартам є необхідною для забезпечення етичності та ефективності підготовки. Наприклад, тренування, що спрямоване на підвищення фізичної підготовки, повинно проводитися так, щоб не порушувати права людини, не завдавати шкоди здоров'ю або не піддавати учасників непотрібному психологічному стресу. Також важливо, щоб психологічна стійкість була розвинута у спосіб, який відповідає конституційним гарантіям, забезпечуючи психологічний комфорт і безпеку під час виконання службових обов'язків.

Таким чином, дотримання прав людини в процесі тактико-спеціальної підготовки є важливим аспектом, який необхідно постійно контролювати та удосконалювати, щоб забезпечити відповідність національним конституційним гарантіям і міжнародним стандартам.

В свою чергу, фізична підготовка є критично важливою для ефективного виконання тактико-спеціальних завдань. Вона включає в себе не тільки загальну фізичну підготовленість, але й специфічні тренування, які дозволяють підтримувати фізичний стан на рівні, достатньому для виконання складних і небезпечних завдань. Наприклад, сучасні програми підготовки армії США підкреслюють значення фізичної підготовки як частини загальної бойової готовності, враховуючи потребу у високій витривалості та силі [10].

Психологічна стійкість також є важливим аспектом підготовки, адже військові та право-

охоронці часто стикаються з високим рівнем стресу. В наукових публікаціях відзначається, що тренування для стресостійкості і психологічної підготовки є невід'ємною частиною програми підготовки, оскільки допомагають особам адаптуватися до екстремальних умов [11, с. 47–50]. Психологічна стійкість важлива для забезпечення ефективного прийняття рішень у критичних ситуаціях.

Стрільба і тактика в умовах міського бою потребують особливих підходів через специфічні умови, такі як обмежений простір і необхідність врахування цивільного населення. Документи НАТО, такі як NATO STANAGs, доктрини та інші керівні документи включають стандарти для тренувань у міських умовах, що враховують застосування зброї в обмежених просторах і тактику взаємодії з цивільним населенням [1]. Ці стандарти розроблені для підвищення ефективності та безпеки в міських операціях.

Тренування з міського бою також розглядаються в специфічних дослідженнях [4, с. 91–94]. Такі тренування включають навички точної стрільби, використання укриттів і ефективної комунікації в умовах обмеженого простору. Важливою частиною є також освоєння тактики, яка забезпечує мінімізацію ризиків для цивільного населення та військових.

Тренування у використанні спеціальних засобів, таких як зброя і техніка є критично важливим аспектом тактико-спеціальної підготовки. Це включає не лише навички використання різних видів зброї, але й уміння працювати з сучасною технікою, що застосовується в спеціальних операціях. У документах ЄС, таких як CSDP Missions and Operations, підкреслюється важливість інтеграції сучасних технічних засобів у підготовку [8].

У захисників Ізраїлю варто також запозичити специфічні методи використання зброї та техніки в умовах бойових дій, включаючи підготовку до використання спеціалізованих систем для підтримки швидких і ефективних операцій [2]. Тренування у використанні спеціальних засобів забезпечує високий рівень підготовленості для виконання завдань у

складних і небезпечних умовах, що включає як тактичні, так і технічні навички.

Таким чином, ефективна тактико-спеціальна підготовка включає комплексний підхід до фізичної і психологічної підготовки, спеціалізовані навички стрільби і тактики в міських умовах, а також використання сучасних технічних засобів, що відповідають міжнародним стандартам і вимогам.

Екстремальне водіння, як складова тактико-спеціальної підготовки, визначається як спеціалізовані техніки управління транспортними засобами, що застосовуються в екстремальних умовах, таких як висока швидкість, несприятливі погодні умови або складні дорожні ситуації. Це включає в себе маневри, які дозволяють ефективно контролювати автомобіль у ситуаціях, де звичайне водіння може бути недостатнім або небезпечним. Екстремальне водіння є важливим компонентом тактико-спеціальної підготовки, оскільки дозволяє військовим і правоохоронним органам оперативно реагувати на загрози, швидко переміщатися та уникати небезпек [12, с. 23–27].

Міжнародні вимоги та стандарти для підготовки до екстремального водіння зазвичай включають специфічні навчальні програми та сертифікації, які забезпечують високий рівень підготовленості водіїв до роботи в екстремальних умовах. Одним із таких стандартів є документація, що випускається військовими та правоохоронними організаціями країн-членів НАТО, яка включає рекомендації та вимоги до тренувань у сфері екстремального водіння [1]. Ці документи визначають основні аспекти підготовки, такі як техніка безпеки, методи управління автомобілем на високих швидкостях і під час маневрування в складних умовах.

Додатково, програми підготовки, розроблені Європейським Союзом, наприклад в CSDP Missions and Operations, включають рекомендації щодо інтеграції технік екстремального водіння у навчання для підвищення оперативної ефективності в умовах складних місій [8]. Ці стандарти забезпечують єдиний підхід до підготовки і оцінки навичок водіння в екстремальних умовах.

Практичне застосування навичок екстремального водіння є критично важливим для військових та правоохоронних структур. Військові, наприклад, використовують ці навички для швидкого переміщення в зонах бойових дій, де необхідно уникати засідок або інших загроз. Наголошуємо також на важливості екстремального водіння для підрозділів, що займаються протидією тероризму, де швидкість і маневреність можуть суттєво вплинути на результат операцій [5, с. 102–105].

У правоохоронних структурах екстремальне водіння також грає важливу роль, особливо в контексті переслідувань або реагування на надзвичайні ситуації. Програми підготовки акцентують на важливості розробки навичок, які дозволяють правоохоронцям безпечно і ефективно керувати автомобілем під час стресових ситуацій і швидких пересувань [11, с. 47–50].

Таким чином, екстремальне водіння є ключовим елементом тактико-спеціальної підготовки, що забезпечує ефективність і безпеку у складних і небезпечних умовах, відповідаючи сучасним міжнародним стандартам і вимогам.

Відмінності у підходах до тактико-спеціальної підготовки між різними країнами також існують і часто зумовлені різними стратегічними цілями, рівнями загроз та наявними ресурсами. Наприклад, програми підготовки в Ізраїлі значно відрізняються від програм інших країн через постійні безпекові загрози та специфічні тактичні вимоги [13]. Ізраїльські сили акцентують увагу на екстремальному водінні і спеціальних тактичних навичках, що пов'язано з необхідністю швидко реагувати на терористичні загрози та оперативно переміщатися в умовах складної міської інфраструктури [5, с. 102–105].

На відміну від цього, в США і НАТО значна увага приділяється стандартам, які забезпечують сумісність між різними збройними силами та оперативну ефективність в міжнародних місцях. NATO STANAGs встановлюють загальні принципи і методи підготовки, що дозволяють підрозділам з різних країн ефективно співпрацювати під час спільних операцій [1]. Це включає в себе стандарти

для фізичної підготовки, тактики, технічного оснащення та управління.

Країни Європейського Союзу, такі як Франція та Німеччина, також мають свої специфічні підходи до тактико-спеціальної підготовки, які враховують історичний досвід та національні вимоги до безпеки. У ЄС особливу увагу приділяють інтеграції технічних засобів у підготовку, а також розробці методик для проведення операцій в умовах міжнародних місій [8].

Водночас, національні особливості суттєво впливають на формування стандартів тактико-спеціальної підготовки. Наприклад, історичний досвід і геополітична ситуація в Україні, зокрема повномасштабна війна, сприяли адаптації стандартів НАТО до специфічних умов бойових дій в урбанізованих зонах [6, с. 23–25]. Це включає в себе особливості тренувань у міських умовах та специфічні технічні вимоги до підготовки.

Країни з різним історичним досвідом і стратегічними завданнями також формують свої національні стандарти, враховуючи специфічні загрози та тактичні вимоги. Наприклад, після розпаду Радянського Союзу нові незалежні держави, такі як Литва та Латвія, почали інтегрувати міжнародні стандарти безпеки, при цьому адаптуючи їх до місцевих умов і потреб [14, с. 34–37].

З іншого боку, країни, які мають багатий досвід міжнародних операцій, такі як Великобританія та Франція, розробляють стандарти, які враховують як національні, так і міжнародні аспекти, забезпечуючи гнучкість і адаптивність в умовах змінних глобальних загроз [4, с. 76–80].

Підсумовуючи зазначимо, що порівняльний аналіз міжнародних стандартів показує, що національні особливості, такі як історичний досвід, геополітична ситуація і специфічні загрози, значною мірою впливають на формування стандартів тактико-спеціальної підготовки. Це забезпечує адаптацію міжнародних норм до реальних умов і потреб кожної країни, що в свою чергу підвищує ефективність і оперативність підготовки сил безпеки.

Імплементация міжнародних стандартів на національному рівні є складним процесом. Він потребує дотримання конституційних гарантій прав і свобод людини фундаментальний захист яких забезпечує Конституція України, що має суттєвий вплив на інтеграцію міжнародних стандартів у національну практику [7, с. 9].

Однією з основних проблем імплементации є адаптація міжнародних норм до національного законодавства таким чином, щоб забезпечити повну відповідність конституційним гарантіям. Конституційні норми, що захищають права і свободи людини, можуть вступати в суперечність із певними міжнародними стандартами, що вимагає ретельного перегляду і коригування. Це включає забезпечення, щоб нові стандарти не порушували існуючих правових норм і конституційних гарантій.

Виклики також пов'язані з практичним застосуванням міжнародних стандартів. Наприклад, при адаптації стандартів до національних умов важливо враховувати, як вони вплинуть на права людини в реальних умовах роботи правоохоронних і військових структур. Це може включати проблеми забезпечення прав людини під час спеціальних операцій і тренувань, а також необхідність оновлення процедур і механізмів контролю для відповідності міжнародним вимогам.

Таким чином, імплементация міжнародних стандартів вимагає врахування конституційних гарантій прав і свобод людини, що є критично важливим для забезпечення законності і ефективності національної практики. Необхідно зосередитися на усуненні можливих суперечностей та адаптації міжнародних норм до національного контексту, щоб забезпечити повну відповідність правовим стандартам і гарантіям.

Імплементация міжнародних стандартів на національному рівні часто стикається з численними юридичними та практичними викликами. Юридичні виклики включають необхідність адаптації національного законодавства до міжнародних норм. У країнах з розвинутою правовою системою, таких

як США, зміни в національному законодавстві можуть вимагати тривалих процесів прийняття та внесення змін у вже існуючі закони та регуляторні акти [10]. Це може бути ускладнено політичними та бюрократичними перешкодами.

Практичні виклики часто пов'язані з адаптацією існуючих навчальних програм та ресурсів до нових міжнародних стандартів. Наприклад, реалізація стандартів НАТО у країнах, що не є членами альянсу, може потребувати значних зусиль для перепідготовки інструкторів, оновлення технічного оснащення та інтеграції нових методик у вже діючі системи підготовки [1]. Це може бути особливо складним у країнах, які мають обмежені ресурси або нестачу спеціалізованих тренувальних центрів.

Крім того, національні особливості можуть створювати додаткові труднощі при імплементації міжнародних стандартів. Наприклад, в Україні, де відзначаються значні відмінності в рівні розвитку інфраструктури та технічних можливостей, інтеграція стандартів може бути ускладнена існуючими економічними та організаційними бар'єрами [6, с. 30–35].

Для покращення імплементації міжнародних стандартів на національному рівні можна запропонувати кілька заходів. По-перше, необхідно розробити комплексний план адаптації національного законодавства до міжнародних норм, що включає чіткі етапи та строки впровадження. Це дозволить зменшити юридичні перешкоди та забезпечити поступове і послідовне впровадження стандартів [12, с. 40–45].

По-друге, важливо забезпечити ефективну підготовку і перепідготовку персоналу, відповідального за імплементацію стандартів. Це включає в себе навчання інструкторів, розробку нових навчальних матеріалів і інтеграцію сучасних методик у навчальні програми [11, с. 60–65]. Важливо також забезпечити фінансування для оновлення технічного оснащення та інфраструктури.

По-третє, необхідно підвищити рівень співпраці між національними і міжнародними організаціями для обміну досвідом і кращими практиками. Це може включати участь у між-

народних тренінгах, форумах і конференціях, що дозволить національним структурам отримувати актуальну інформацію і підтримку в процесі впровадження стандартів [8].

Нарешті, важливо враховувати національні особливості і адаптувати міжнародні стандарти до конкретних умов і потреб країни. Це може включати коригування методик і підходів для відповідності місцевим реаліям і ресурсам [13, с. 20–25].

Таким чином, покращення імплементації міжнародних стандартів потребує комплексного підходу, який включає адаптацію законодавства, підготовку персоналу, міжнародну співпрацю та врахування національних особливостей. Це дозволить забезпечити більш ефективно впровадження і застосування стандартів на національному рівні.

Висновки. У процесі дослідження міжнародних стандартів тактико-спеціальної підготовки було визначено ключові тенденції в еволюції цих стандартів, які з національних стандартів поступово переросли в міжнародні норми завдяки співпраці між державами і міжнародними організаціями. Виявлено, що такі стандарти відіграють критичну роль у формуванні ефективних тактичних і спеціальних навичок, що забезпечує підвищення готовності військових і правоохоронних структур до сучасних загроз.

Нами було здійснено акцент на дотриманні конституційних гарантій прав і свобод людини в Україні. Конституція України забезпечує широкий спектр правових гарантій, які необхідно враховувати при інтеграції міжнародних стандартів. Імплементація цих стандартів на національному рівні повинна відбуватися з урахуванням конституційних норм, що забезпечують захист прав і свобод людини.

Особливу увагу було приділено екстремальному водінню як важливій частині тактико-спеціальної підготовки. Це аспект є необхідним для управління транспортними засобами в складних і небезпечних умовах, що є критично важливим для успішного виконання оперативних завдань.

Аналіз показав, що країни відрізняються у своїх підходах до тактико-спеціальної під-

готовки в залежності від історичних, геополітичних і культурних особливостей. Це створює різноманіття в стандартах і методиках, які використовуються в навчанні.

Імплементация міжнародних стандартів на національному рівні стикається з численними викликами, включаючи необхідність адаптації законодавства, перепідготовки персоналу та інтеграції нових методик у вже існуючі системи підготовки. Ці виклики потребують комплексного підходу для забезпечення ефективного впровадження міжнародних норм.

Процес адаптації міжнародних норм вимагає вирішення суперечностей між міжнародними вимогами і національним законодавством. Необхідно зосередитися на усуненні можливих конфліктів та забезпеченні відповід-

ності між стандартами підготовки і правовими гарантіями. Під час реалізації міжнародних стандартів важливо гарантувати, що фізична і психологічна підготовка не порушує конституційних прав людини, і що національні практики відповідають міжнародним нормам.

Перспективи подальших досліджень можуть включати вивчення конкретних механізмів адаптації міжнародних стандартів до національної практики, аналіз нових технологій і їх впливу на права людини, а також розробку ефективних стратегій для поліпшення імплементации міжнародних норм. Це допоможе забезпечити повну відповідність тактико-спеціальної підготовки міжнародним стандартам, підвищуючи ефективність і правову безпеку в Україні.

Список використаних джерел:

1. NATO standardization agreements (STANAGs). URL https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69269.htm#:~:text=NATO%20Standardization.
2. Training and preparation. URL: <https://www.idf.il/en/mini-sites/training-and-preparation/>.
3. The JALLC-UKR Initiative – Supporting NATO’s and the Ukrainian Armed Forces’ Lessons Learned efforts. August 9, 2024. URL: <https://www.act.nato.int/article/jallc-ukr-initiative/>.
4. Cimbala S. J. Military persuasion: Deterrence and provocation in crisis and war. University Park: Pennsylvania State University Press. 1994. 296 p.
5. Israeli R. High-speed tactical driving in counter-terrorism operations. Tel Aviv: Counter-Terrorism Studies. 2018. 180 p.
6. Ханенков А. Міжнародні стандарти підготовки військових: досвід та перспективи для України. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2022. 240 с.
7. Заверуха О. М., Боровікова В. С. Конституційні гарантії прав і свобод людини і громадянина: сучасні українські реалії. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 2. С. 3–15.
8. Common security and defence policy (CSDP) missions and operations: Lessons learned and best practices. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/common-security-and-defence-policy_en.
9. The UN disarmament yearbook. URL: <https://disarmament.unoda.org/publications/yearbook/>.
10. Train to win in a complex world. URL: https://armypubs.army.mil/ProductMaps/PubForm/Details.aspx?PUB_ID=1022335.
11. Smith R. Advanced tactical driving techniques for military and law enforcement. New York: Tactical Response Publications. 2019. 140 p.
12. Левченко О. Екстримальне водіння: теоретичні та практичні аспекти підготовки. Київ: НАВС України, 2021. 220 с.
13. Mahmoud Kholoud. Evolution of Israeli Military Doctrine: Adaptability in Response to Shifting Strategic Environments. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/380727460_Evolution_of_Israeli_Military_Doctrine_Adaptability_in_Response_to_Shifting_Strategic_Environments.
14. Хоменко І. Історія розвитку військової підготовки в Україні та світі. Київ, 2021. 300 с.

References:

1. NATO standardization agreements (STANAGs). Retrieved from: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69269.htm#:~:text=NATO%20Standardization [in English].
2. Training and preparation. Retrieved from: <https://www.idf.il/en/mini-sites/training-and-preparation/> [in English].

3. The JALLC-UKR Initiative – Supporting NATO’s and the Ukrainian Armed Forces’ Lessons Learned efforts. August 9, 2024. Retrieved from: <https://www.act.nato.int/article/jallc-ukr-initiative/> [in English].
4. Cimbala, S J. (1994). *Military persuasion: Deterrence and provocation in crisis and war*. University Park: Pennsylvania State University Press. 296 p. [in English].
5. Israeli, R. (2018). *High-speed tactical driving in counter-terrorism operations*. Tel Aviv: Counter-Terrorism Studies. 180 p. [in English].
6. Khanenkov, A. (2022). *Mizhnarodni standarty pidhotovky viiskovykh: dosvid ta perspektyvy dlia Ukrainy* [International Military Training Standards: Experience and Prospects for Ukraine]. Lviv: National University "Lviv Polytechnic". 240 p. [in Ukrainian].
7. Zaverukha, O.M., & Borovikova, V.S. (2016). Konstytutsiini harantii prav i svobod liudyny i hromadianyna: suchasni ukrainski realii [Constitutional guarantees of human rights and freedoms of a person and a citizen: current Ukrainian reality]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs*. No. 2. pp. 3–15 [in Ukrainian].
8. Common security and defence policy (CSDP) missions and operations: Lessons learned and best practices. Retrieved from: https://www.eeas.europa.eu/eeas/common-security-and-defence-policy_en [in English].
9. The UN disarmament yearbook. Retrieved from: <https://disarmament.unoda.org/publications/yearbook/> [in English].
10. Train to win in a complex world. Retrieved from: https://armypubs.army.mil/ProductMaps/PubForm/Details.aspx?PUB_ID=1022335 [in English].
11. Smith, R. (2019). *Advanced tactical driving techniques for military and law enforcement*. New York: Tactical Response Publications. 140 p. [in English].
12. Levchenko, O. (2021). *Ekstrymalne vodinnia: teoretychni ta praktychni aspekty pidhotovky* [Extreme Driving: Theoretical and Practical Aspects of Training]. Kyiv: NAVS Ukrainy. 220 p. [in Ukrainian].
13. Mahmoud, Kholoud. (2024). *Evolution of Israeli Military Doctrine: Adaptability in Response to Shifting Strategic Environments*. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/380727460_Evolution_of_Israeli_Military_Doctrine_Adaptability_in_Response_to_Shifting_Strategic_Environments [in English].
14. Khomenko, I. (2021). *Istoriia rozvytku viiskovoi pidhotovky v Ukraini ta sviti* [The History of Military Training Development in Ukraine and the World]. Kyiv. 300 p. [In Ukrainian].